

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

**nr. 219.417 van 22 mei 2012
in de zaak A. 196.758/X-14.570.**

In zake : de gemeente HAMME
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Wim De Cuyper
 kantoor houdend te 9100 SINT-NIKLAAS
 Vijfstraten 57
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

 het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse
 regering
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Paul Aerts
 kantoor houdend te 9000 GENT
 Coupure 5
 bij wie woonplaats wordt gekozen

Tussenkomende partij :

 de n.v. WATERWEGEN EN ZEEKANAAL
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Sven Vernailen
 kantoor houdend te 2018 ANTWERPEN
 Mechelsesteenweg 27
 bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 10 juni 2010, strekt tot de
nietigverklaring van het besluit van 26 maart 2010 van de Vlaamse regering
houdende de definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk
uitvoeringsplan voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en de
agrarische structuur, regio Waasland: gebieden van het geactualiseerd Sigmaplan
“Durmevallei”.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

De tussenkomende partij heeft een verzoekschrift tot tussenkomst ingediend. De tussenkomst is toegestaan bij beschikking van 3 november 2010. De tussenkomende partij heeft een memorie ingediend.

Eerste auditeur Tom De Waele heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partij heeft een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verwerende partij en de tussenkomende partij hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 27 april 2012.

Staatsraad Pierre Lefranc heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Tom Huygens, die loco advocaat Wim De Cuyper verschijnt voor de verzoekende partij, advocaat Paul Aerts, die verschijnt voor de verwerende partij, en advocaat Joris Geens, die loco advocaat Sven Vernaillen verschijnt voor de tussenkomende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Tom De Waele heeft een advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (hierna: GRUP) dat het voorwerp uitmaakt van de huidige procedure, kadert vooreerst in de actualisering van het zogenaamde “Sigmaplan”, dat eind jaren ’70 werd opgemaakt om het Schelde-estuarium te beveiligen tegen de kwalijke gevolgen van overstromingen, middels voornamelijk de bouw van dijkversterkingen en -verhogingen en het inrichten van gecontroleerde overstromingsgebieden. Na de opmaak van een plan-milieueffectrapport (hierna: plan-MER) wordt dit geactualiseerde Sigmaplan door de Vlaamse regering goedgekeurd op 22 juli 2005 en wordt onder meer beslist tot de prioritaire aanleg van een aantal overstromings- en natuurgebieden in de Durmevallei op het grondgebied van de gemeenten Waasmunster, Hamme en Temse.

Daarnaast vormt het betrokken GRUP ook een onderdeel van de afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur, conform de principes van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (hierna: RSV).

4. Op 16 december 2008 wordt een plenaire vergadering georganiseerd omtrent het voorontwerp van GRUP “afbakening van de gebieden van de natuurlijke en de agrarische structuren, regio Waasland: gebieden van het geactualiseerd Sigmaplan ‘Durmevallei’”.

5. Bij besluit van 24 april 2009 van de Vlaamse regering wordt het ontwerp van het voormelde GRUP voorlopig vastgesteld.

Het betrokken GRUP omvat de deelgebieden van de cluster “Durmevallei” waarbinnen de projecten van het geactualiseerd Sigmaplan zich bevinden en beoogt de realisatie van deze projecten.

De deelgebieden “Bulbierbroek” en “De Bunt” bevinden zich op het grondgebied van de verzoekende partij.

Het noordelijk deel van het gebied “De Bunt” wordt ontpolderd om estuarien natuurgebied met overdruk grote eenheid natuur te worden, via een onderbreking in de Scheldedijk waardoor de gronden onderhevig worden aan het getij van de Schelde en er slikken en schorren kunnen ontstaan.

Het zuidelijk gedeelte van “De Bunt” krijgt een tijdelijke invulling als gecontroleerd overstromingsgebied (hierna: GOG), met als eindbestemming gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij (hierna: GGG).

“Het Bulbierbroek” moet natuurgebied van het type “wetland” worden, zijnde gebieden met belangrijke “natte” natuurwaarden zonder waterbergende functie voor de stroom, maar wel voor de achterliggende gebieden.

6. Tijdens het omtrent het ontwerp van GRUP gehouden openbaar onderzoek van 15 juni 2009 tot en met 13 augustus 2009 worden 54 bezwaarschriften ingediend.

De gemeenteraad van de verzoekende partij verleent op 3 juli 2009 een ongunstig advies omtrent het ontwerpplan.

7. Op 10 november 2009 brengt de Vlaamse Commissie voor Ruimtelijke Ordening advies uit over het ontwerpplan.

8. De afdeling wetgeving van de Raad van State verleent op 25 februari 2010 advies.

9. Bij het bestreden besluit van 26 maart 2010 wordt het betrokken GRUP definitief vastgesteld.

Dit besluit wordt bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 19 april 2010.

IV. De regelmatigheid van de rechtspleging

10. Het plan-MER bij het geactualiseerde Sigmaplan werd door de verwerende en de tussenkomen partij slechts samen met hun respectievelijke laatste memories neergelegd.

Ter terechtzitting vraagt de verzoekende partij om dit stuk uit de debatten te weren.

Op dit verzoek kan niet worden ingegaan, nu uit de uiteenzetting van het tweede middel blijkt dat dit stuk, dat overigens noodzakelijk is om de gegrondheid van dit middel te beoordelen, de verzoekende partij wel degelijk bekend was.

V. Ontvankelijkheid van het beroep

Standpunt van de partijen

11. Met betrekking tot haar belang bij de vordering doet de verzoekende partij in het verzoekschrift gelden dat het bestreden GRUP indruist tegen haar gemeentelijk ruimtelijk structuurplan (hierna: GRSP), en dan meer bepaald voor wat betreft de gewenste ruimtelijk structuur voor het gebied “De Bunt”. De verzoekende partij stelt dat ze er evident belang bij heeft om het door haar uitgestippelde beleid te vrijwaren.

12. De verwerende partij werpt op dat de verzoekende partij niet beschikt over het rechtens vereiste belang om het bestreden GRUP aan te vechten op grond van de beweerde strijdigheid met het GRSP, vermits het niet betwist wordt dat het bestreden GRUP een rechtsgeldige uitvoering vormt van het RSV, en derhalve dient geconcludeerd te worden dat “in het standpunt van verzoekende partij” het GRSP van de verzoekende partij strijdig is met het RSV, en het vermeend stedenbouwkundige beleid van de verzoekende partij derhalve onwettig is.

Daarnaast merkt de verwerende partij op dat de verzoekende partij in het verzoekschrift zelf benadrukt dat de middelen enkel betrekking hebben op het deelgebied “De Bunt”, zodat de vordering slechts ontvankelijk is in zoverre deze betrekking heeft op het voormelde deelgebied.

13. De tussenkomende partij voegt daar nog aan toe dat het GRSP van de verzoekende partij zelf voorziet dat “De Bunt” voor openruimtefuncties bestemd is, waaronder natuur. De tussenkomende partij meent dan ook dat de

ontwikkeling van “De Bunt” door het bestreden GRUP tot hoofdzakelijk natuurgebied geenszins in strijd is met het GRSP van de verzoekende partij.

14. In haar memorie van wederantwoord verduidelijkt de verzoekende partij dat het bestreden GRUP de gebieden die in haar GRSP worden aangeduid als landbouwverwevingsgebied en als landelijk gebied met grondgebonden landbouw, volledig inkleurt als natuurgebied, zodat landbouw in deze gebieden in de toekomst onmogelijk wordt gemaakt. Aldus druist het bestreden GRUP in tegen haar stedenbouwkundig beleid, dat, zoals onweerlegbaar blijkt uit de bepalingen van het GRSP, erop gericht is in het landbouwverwevingsgebied de landbouw steeds als hoofdfunctie, minstens als gelijkwaardige functie, te behouden. Voorts werpt de verzoekende partij op dat het GRSP geenszins in strijd is met het RSV wanneer het voor het gebied “De Bunt” de landbouw als voornaamste of minstens te behouden bestemming nastreeft en dat het wel degelijk perfect mogelijk is dat het GRUP uitvoering geeft aan het RSV en toch in strijd is met een GRSP.

15. In de laatste memorie voert de verzoekende partij aan dat ze het voorwerp van haar beroep in het verzoekschrift niet beperkt heeft tot het deelgebied “De Bunt” en haar belang zich tevens uitstrekt tot het deelgebied “Bulbierbroek”, dat zich eveneens op haar grondgebied bevindt. Ze zet uiteen dat de onwettigheid van het GRUP wegens het ontbreken van een geldig plan-MER zich vanzelfsprekend tevens uitstrekt tot dit deelgebied en doet gelden dat ze er alle belang bij heeft om de gevolgen van de onwettigheid van het GRUP op haar grondgebied zoveel mogelijk te beperken. Hiertoe wenst zij onder andere te vermijden dat in uitvoering van het onwettige GRUP vergunningen afgeleverd en werken uitgevoerd worden.

Beoordeling

16. Uit het GRSP van de verzoekende partij blijkt dat zij voor het gebied “De Bunt” het behoud van de landbouwactiviteiten vooropstelt, weliswaar in zekere mate verweven met natuurfuncties. In die zin komt het bestreden

GRUP, in tegenstelling tot wat de tussenkomende partij voorhoudt, in strijd met de beleidsopties die de verzoekende partij in haar GRSP uitdrukt. Dat het bestreden GRUP de tenuitvoerlegging beoogt van het RSV, doet daar niets aan af.

De verzoekende partij heeft een belang om op te komen tegen het bestreden GRUP, dat de door haar gewenste ordening van haar grondgebied verhindert.

De exceptie wordt verworpen.

17. Nu met dit tussenarrest enkel het tweede middel wordt onderzocht en ongegrond wordt bevonden, bestaat er vooralsnog geen noodzaak te onderzoeken of, ingeval van vernietiging, tot een gedeeltelijke vernietiging zou dienen te worden besloten.

VI. Onderzoek van het tweede middel

Standpunt van de partijen

18. De verzoekende partij leidt een tweede middel af uit machtsoverschrijding wegens schending van titel IV van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (hierna: DABM), van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen en van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder de formele motiveringsplicht, de materiële motiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel. De verzoekende partij doet gelden dat conform artikel 4.2.3, §2 DABM voor het bestreden GRUP een plan-MER diende opgemaakt te worden en dat de verwerende partij niet motiveert waarom dit in casu niet is gebeurd, doch enkel verwijst naar het plan-MER dat werd opgemaakt in het kader van het geactualiseerde Sigmaplan. De verzoekende partij is de mening toegedaan dat dit plan-MER niet kan dienen in het kader van de plan-MER-plicht die geldt bij de opmaak van het bestreden GRUP. Ze voert aan dat nergens uit het dossier blijkt dat een verzoek tot ontheffing van de plan-MER-plicht werd ingediend of dat een ontheffing conform artikel 4.2.3, §3bis DABM werd verleend. De verzoekende partij meent overigens dat aan de

voorwaarden voor een ontheffing zoals gesteld in artikel 4.2.3, §3bis DABM niet is voldaan, nu het plan-MER geen gedetailleerde studie bevat van de te verwachten gevolgen van het bestreden plan voor het gebied “De Bunt”. Evenmin worden voor dit gebied specifieke alternatieven uitgewerkt, noch worden er specifiek voor dit gebied maatregelen beschreven en geëvalueerd om de gevolgen van het bestreden plan te vermijden, verhelpen, beperken of compenseren. Voorts voert de verzoekende partij nog aan dat het in 2005 goedgekeurde plan-MER niet voldoet aan de huidige eisen van titel IV DABM en dat een nieuw plan-MER “sowieso en manifest nieuwe gegevens (zal) bevatten betreffende de aanzienlijke milieueffecten van het plan”, hetgeen “overigens reeds het geval (is), enkel en alleen door de intussen verstreken termijn (5 jaar) sedert de opmaak van (het) vorige plan-MER”.

19. In de memorie van antwoord repliceert de verwerende partij onder meer dat het GRUP gesteund is op het plan-MER voor het geactualiseerd Sigmaplan dat in 2005 werd goedgekeurd, dat daaruit een “Meest Wenselijk Alternatief” werd gedistilleerd, dat in het goedkeuringsverslag werd benadrukt dat het plan-MER ook gebruikt kan worden voor de RUP’s en dat het niet is omdat dit MER 5 jaar geleden werd opgesteld dat het niet meer voldoet.

20. De tussenkomende partij deelt dit standpunt, en voegt er nog aan toe dat de Raad van State niet kan oordelen over de intrinsieke degelijkheid van een plan-MER.

21. In de memorie van wederantwoord stelt de verzoekende partij nog dat het zonder discussie is dat voor het bestreden GRUP een plan-MER diende opgemaakt te worden en dat dient vastgesteld te worden dat dit niet is gebeurd. Ze meent dat het plan-MER voor het Sigmaplan in dit opzicht niet kan dienen vermits dit plan-MER geen betrekking heeft op het bestreden GRUP, waarvan op dat ogenblik immers nog geen sprake was. Tevens merkt ze op dat dit plan-MER geen deel uitmaakt van het administratief dossier. Dit plan-MER bevat overigens geen gebiedgerichte toetsingen, aangezien dit laatste pas is gebeurd bij de bepaling van het “Meest Wenselijke Alternatief”, dat wel als addendum aan

het plan-MER werd gevoegd, maar er geen deel van uitmaakt. Het plan-MER voor het Sigmaplan handelt over het gehele Scheldebekken en heeft inhoudelijk geen betrekking op het bestreden GRUP, dat slechts betrekking heeft op zes deelgebieden in de Durmevallei. Zo worden de milieueffecten voor de keuze voor een GGG specifiek voor het gebied “De Bunt” nergens onderzocht of beschreven. Ook “het niveau van detaillering” van het bestreden GRUP komt volgens de verzoekende partij niet overeen met het plan-MER uit 2005, nu de begrenzing of perimeter van de verschillende deelgebieden van het GRUP pas vastgelegd werd bij de opmaak van de inrichtingsplannen voor de verschillende gebieden tussen 2006 en 2009. Uit dit alles blijkt volgens de verzoekende partij afdoende dat het plan-MER uit 2005 niet kan beschouwd worden als een plan-MER voor het “voorgenomen” plan in de zin van artikel 4.1.1, 7° DABM. Voorts leidt ze uit de tekst van artikel 4.1.5 DABM af “dat men met één en hetzelfde rapport niet zomaar alle verdere stadia van de besluitvorming kan doorlopen”. Ook uit artikel 4.2.3, §3bis DABM blijkt volgens de verzoekende partij “a contrario dat de opmaker van een plan dat een uitwerking vormt van een eerder plan dat reeds onderworpen was aan een plan-MER, zich niet automatisch kan beroepen op deze eerdere plan-MER”. “Zelfs indien Uw Raad – per impossibile – zou oordelen dat het plan-MER dat werd opgemaakt voor de actualisatie van het Sigmaplan, kan dienen als plan-MER voor huidig RUP” voert de verzoekende partij aan dat dit plan-MER geen deel uitmaakt van het administratief dossier en “klaarblijkelijk niet mee in openbaar onderzoek gelegd werd met het ontwerp van RUP”. Ten slotte doet de verzoekende partij nog gelden dat het betrokken plan-MER “manifest niet voldoet aan de vereisten van titel IV DABM”, nu het geen analyse van de milieueffecten van het bestreden GRUP voor de specifieke deelgebieden, zoals “De Bunt”, bevat, geen alternatieven worden uitgewerkt en onderzocht voor de verschillende deelgebieden en evenmin per deelgebied maatregelen worden beschreven en geëvalueerd om de gevolgen van huidig plan te vermijden, verhelpen, beperken of compenseren. Specifiek met betrekking tot het deelgebied “De Bunt” luidt de kritiek van de verzoekende partij dat op geen enkel ogenblik tijdens de plan-MER-procedure werd onderzocht waarom een inrichting van dit gebied als

GGG de voorkeur zou genieten op een inrichting als GOG, wat nochtans een cruciale afweging betreft.

Beoordeling

22. Het wordt niet betwist dat het bestreden plan MER-plichtig is.

23. In de toelichtingsnota bij het bestreden GRUP wordt dienaangaande het volgende gesteld:

“3.2.2 Plan-MER van het Sigmaplan en S-MER Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Het plan-MER voor het geactualiseerd Sigmaplan werd door de Cel MER van AMINAL goedgekeurd op 27 juni 2005. In deze plan-MER zijn de gebieden die in voorliggend ruimtelijk uitvoeringsplan (liggen,) onderzocht.

In het hoofdrapport van de Plan-MER Sigmaplan wordt de bestaande toestand van de Durmevallei beschreven op p. 110-139. De gebieden opgenomen in het RUP ‘Durmevallei’ worden ook in dit hoofdrapport in verschillende planalternatieven beschreven (p.98-101). Meer informatie over de Plan-MER Sigmaplan is ook terug te vinden op www.sigmaplan.be of op www.mervlaanderen.be.

Bij de voorbereiding van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan is na controle gebleken dat met de voorliggende projecten geen wezenlijke afwijkingen ten opzichte van het Meest Wenselijk Alternatief van het Sigmaplan werden opgenomen. De projecten kaderen aldus binnen de voorgenomen activiteit van het plan-MER van het Sigmaplan.

De gebieden Hof ten Rijen, Bulbierbroek en Weymeerbroek zijn in het plan-MER als ‘wetland’ onderzocht, Groot Broek, Klein Broek en De Bunt als ‘ontpoldering’. Deze gebieden hebben volgende codering volgens NOP (natuurontwikkelingsproject) en POG (potentiële overstromingsgebieden):

NOPcode	POGcode	naam projectgebied	gemeente
37, 40	151_12	Hof ten Rijen	Waasmunster
55	151_11	Bulbierbroek	Hamme
92	151_6	Weymeerbroek	Waasmunster
100, 105	151_4	Groot Broek	Waasmunster, Temse
115	151_3	Klein Broek	Temse
118	151_1	De Bunt	Hamme

Ter voorbereiding van de besluiten in het kader van de Ontwikkelingsschets 2010 werden de mogelijke gevolgen van maatregelen en projecten onderzocht en samengevat in de Strategische MER Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium (S-MER).

In deze S-MER wordt de ontwikkeling van de Durme aangeduid als één van de projecten binnen het thema ‘natuurlijkheid’ in Vlaanderen. De

inrichting van de vallei met mogelijke ontpolderingen, inrichting van natuurgebied en gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij is opgenomen als een voorbeeldmaatregel.

In het kader van de Ontwikkelingsschets 2010 en de beslissing van de Vlaamse regering van 22 juli 2005 is door de Vlaamse regering beslist om wetland te creëren in Hof ter Rijen, Bulbierbroek en Weymeerbroek. Ontpoldering met de ontwikkeling van estuariene natuur wordt voorzien in De Bunt (met deels GGG), Groot en Klein Broek.

Ten opzichte van de regeringsbeslissing van 22 juli 2005 werd de contour van het projectgebied Bulbierbroek uitgebreid met 5,6 ha. Deze uitbreiding dient als compensatie voor een contourinperking ter hoogte van het projectgebied Grote Wal - Kleine Wal - Zwijn (Kastel, Achterste Broek van Baasrode) in functie van het consolideren van de overlevingskansen van een tuinbouwbedrijf. In het kader van het flankerend landbouwbeleid zijn voor Bulbierbroek maatregelen uitgewerkt om getroffen landbouwbedrijven te ondersteunen. Zo wordt o.a. voorzien dat de landbouwers, op gronden waar volgens de instandhoudingsdoelstellingen graslanden voorzien zijn, gedurende vijf jaar een verschrallingsbeheer kunnen voeren tegen een afgesproken vergoeding.

Het Meest Wenselijke Alternatief omvat voor De Bunt een oppervlakte van 99 ha die een zoekzone (bruto-oppervlakte) is waarbinnen gestreefd moet worden naar het realiseren van de vooropgestelde veiligheids- en natuurdoelstellingen, met name 67,44 ha estuariene natuur. Deze oppervlakte van 67,44 ha werd ook in de beslissing van de Vlaamse Regering van 22.07.2005 opgenomen als netto-oppervlakte, exclusief dijken, afwateringsinfrastructuur, parkings, zoals ook verduidelijkt wordt in de beslissing van 22.07.2005”.

24. Artikel 4.1.6, §1 D.A.B.M. luidt als volgt:

“Als meerdere rapportages moeten worden uitgevoerd, hetzij krachtens deze titel, hetzij krachtens deze titel en andere gewestelijke en/of federale regelgeving, neemt de administratie op eigen initiatief of op verzoek van de initiatiefnemer(s) een beslissing over de mogelijkheid tot afstemming of integratie van de verschillende rapporten en voorzover mogelijk van de verschillende rapportages. Er wordt in ieder geval naar gestreefd dat de verschillende rapportages zoveel mogelijk gelijktijdig worden uitgevoerd.

De administratie neemt een beslissing over de wenselijkheid van de afstemming of integratie uiterlijk bij haar beslissing over de inhoud van het rapport, bedoeld in artikel 4.2.8, § 6, 4.3.5, § 1, en 4.5.3, § 1.

De administratie en de initiatiefnemer(s) plegen hierover vooraf overleg”.

25. Op grond van deze bepaling was het mogelijk om een plan-MER voor een plan bevattende diverse planonderdelen, gevormd door individuele projecten, te gebruiken voor de ruimtelijke ordeningsinstrumenten die

nog nodig zijn voor de realisatie van die verschillende projecten. In haar goedkeuringsbesluit over het plan-MER voor het geactualiseerde Sigmaplan van 27 juni 2005 heeft de cel Mer gesteld dat “(d)it rapport (...) ook (kan) worden gebruikt om de natuur- en milieuaspecten een volwaardige plaats te geven in de ruimtelijke ordeningsinstrumenten (bijv. RUP’s) die, na de definitieve keuze op strategieniveau, mogelijks nog nodig zijn voor de realisatie van bepaalde Sigmaplanprojecten”.

26. Uit de gegevens van het dossier blijkt dat het Sigmaplan initieel een plan was met als hoofddoelstelling het bereiken van voldoende veiligheid tegen overstromingen als gevolg van stormvloed en uit de Noordzee. “Harde” infrastructuur, zoals dijken en een stormvloedkering, werd als oplossing naar voor geschoven. Duurzaamheid en natuurbeheer vormden nevendoelstellingen. In het kader van de actualisatiestudie van het Sigmaplan bleek in 2002 dat het inschakelen van nog meer gecontroleerde overstromingsgebieden een significante bijdrage kon leveren aan de bescherming van het Zeescheldebekken. Het resultaat hiervan was een vijftiental alternatieve oplossingen voor de overstromingsproblematiek. De merites van deze planalternatieven werden met elkaar vergeleken aan de hand van een plan-MER en een Maatschappelijke Kosten-Batenanalyse. De Vlaamse regering besliste op 17 december 2004 om de (hoofd)doelstelling van het Sigmaplan uit te breiden van enkel veiligheid (met natuurlijkheid als bijkomende doelstelling) naar twee nevenstaande (hoofd)doelstellingen, veiligheid én natuurlijkheid. Er werd gestreefd naar zoveel mogelijk natuurinvulling van de veiligheidsgebieden en naar een opname van bijkomende natuurgebieden. Hierdoor maakten voortaan ook de natuurontwikkelingsprojecten die conform de Ontwikkelingsschets 2010 gerealiseerd moesten worden ter hoogte van de Kalkense Meersen, de Durme en haar vallei en de Prosperpolder, deel uit van het geactualiseerde Sigmaplan. Er werd daarnaast nagegaan, in het kader van de Langetermijnvisie 2030 en de instandhoudingsdoelstellingen, welke bijkomende natuurontwikkelingsprojecten, naast de al besliste natuurontwikkelingsprojecten uit de Ontwikkelingsschets 2010 noodzakelijk zijn. Deze uitbreiding van het plan-MER voor het Sigmaplan resulteerde in de definitie van het “Meest Wenselijke Synthesealternatief”

(MweA). Het plan-MER beschouwt het MweA als “een combinatie van een geoptimaliseerde veiligheidsoplossing, aangevuld met projecten die tegemoet komen aan de eis om de Natuurlijkheid in het estuarium te vergroten”. In de beschrijving van dit MweA wordt gesteld wat volgt: “De plan-MER en bijgaand addendum m.b.t. de effecten van het MweA worden ter conformverklaring ingediend bij de cel Mer om gevoegd te worden bij de beslissing van de Vlaamse Regering van 1 juli 2005 en om deze beslissing te onderbouwen. Tevens is het de bedoeling (...) het plan-MER te gebruiken conform de vereisten met betrekking tot de opmaak van één of meer Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, ter voorbereiding van de uitvoering van het Sigmaplan”.

27. De inrichting van de Durmevallei maakt deel uit van het “Meest Wenselijke Alternatief”. In een reeks technische deelrapporten is voor de verschillende relevante disciplines de milieu-impact van het “Meest Wenselijke Alternatief” beschreven. In tegenstelling tot wat de verzoekende partij voorhoudt, komt het deelgebied “De Bunt” in deze technische deelrapporten expliciet aan bod.

28. De cel Mer heeft terecht gesteld dat het plan-MER voor het geactualiseerde Sigmaplan kan worden gebruikt als plan-MER voor de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen, ter voorbereiding van de uitvoering van het Sigmaplan. Voor het met toepassing van artikel 4.1.6, § 1 DABM integreren van het plan-MER voor het geactualiseerde Sigmaplan in de besluitvormingsprocedure met betrekking tot het bestreden GRUP diende geen ontheffing zoals bedoeld in artikel 4.2.3, §3bis te worden verleend. De verzoekende partij maakt voorts niet aannemelijk dat het plan niet meer actueel zou zijn, noch dat het niet zou voldoen aan “de huidige eisen” van titel IV DABM.

29. In de memorie van wederantwoord werpt de verzoekende partij voor het eerst op dat het betrokken plan-MER niet ter inzage werd gelegd tijdens het openbaar onderzoek. Nog daargelaten de opmerking van de verwerende en de tussenkomende partij dat de verzoekende partij als gemeente “slecht geplaatst (is)

om dit voor het eerst aan te halen in de memorie van wederantwoord” en “zelf mogelijks tekortgeschoten (is) in haar verplichtingen”, dient alleszins te worden vastgesteld dat de verzoekende partij dit argument reeds in haar verzoekschrift had kunnen ontwikkelen en aldus op laattijdige en onontvankelijke wijze een nieuwe grondslag geeft aan haar middel.

Middelen, ook indien deze de openbare orde raken, moeten, teneinde de rechten van verdediging van de andere partijen te vrijwaren, in het verzoekschrift worden ontwikkeld, tenzij de grondslag ervan pas nadien aan het licht is kunnen komen, in welk geval die middelen ten laatste in het eerst mogelijke in de procedureregeling voorziene processtuk moeten worden opgeworpen.

Ook de andere argumenten die de verzoekende partij voor het eerst in haar memorie van wederantwoord opwerpt en waarmee zij haar middel verder uitdiept, zijn om voormelde redenen onontvankelijk.

30. Het tweede middel wordt verworpen.

31. Het door de auditeur-generaal aangewezen lid van het auditoraat heeft zijn op grond van artikel 12 van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State opgemaakte verslag over de zaak met toepassing van artikel 24, tweede lid van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, beperkt tot het onderzoek van het tweede middel. Het is noodzakelijk voor de oplossing van het geschil dat de zaak verder door een lid van het auditoraat wordt onderzocht en dat daarover verslag wordt uitgebracht. Er is reden de debatten te heropenen.

BESLISSING

1. De Raad van State heropent de debatten.

2. Het door de auditeur-generaal aangewezen lid van het auditoraat wordt gelast met een aanvullend onderzoek.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van tweeëntwintig mei 2012, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Roger Stevens,	kamervoorzitter,
Johan Bovin,	staatsraad,
Pierre Lefranc,	staatsraad,
bijgestaan door	
Greta Scheveneels,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Greta Scheveneels

Roger Stevens